

Ferencz József püspök főtanácsot megnyitó beszéde.¹

Mltsgs. és főt. egyházi főtanács! Harmadfél hónap után ismét egybegyültünk. Nem tagadom, hogy a mit rendesen mindig a legnagyobb örömmel szoktam teljesíteni: főtanácsi gyűléseinknek tiszteleből kifolyó megnyitása, — ezuttal nem minden aggodalom nélkül teljesitem. Mert lehet ugyan egy rendkívüli gyűlés is örvendetes, de jelenlegi rendkívüli főtanácsi gyűlésünket, tekintve annak tárgyát, részemről a legjobb akaratral sem mondhatom annak, s alig hiszem, hogy egybegyült atyámfiai is annak tartanak. Annyi bizonyos, hogy több bölcseségre, önmérsékletre, higgadt megfontolásra, az igazságnak elfogulatlan mérlegelésére s ezek által szeretett egyházunk érdekeinek minden oldalról szem előtt tartására alig lehetett valaha nagyobb szükségünk, mint lesz jelen rendkívüli főtanácsunk előtt álló tárgy tárgyalásánál, nehogy hozandó határozatainkkal úgy járjunk, mint járna az az avatatlan orvos, a ki a sebet kivágni akarván, metsző kését a szívig döfi be.

És én szeretem hinni, hogy bár egyházi életünk sem teljesen ment olyan jelenségektől, a minőkkel a társadalmi élet minden térein bőven találkozunk s mintegy a kor jellemvonalainak, uralkodó szellemének tekinthetők, hogy az emberek a közérdek czége alatt is igen gyakran csak a saját érdekeiket munkálják, hogy tekintélyt egyáltalában nem igen ismernek s míg a mások szemében meglátják a szálkát, a magukében nem veszik észre a gerendát, hogy magukat az igazság kizárólagos szószólóinak szeretik tekinteni, hogy vélemények és nézeteik előtt meghódolást kívánnak másoktól s mintegy ahoz kötik a közjólétet és közboldogságot — daczára mindezeknek, mondom, szeretem hinni, hogy mi még nem lettünk teljesen hűtelenek ahoz a régi unitárius szellemhez, melyről oly gyakran hallhatjuk mások részéről is azt a megjegyzést, hogy az unitáriusok a mily szabadon gondolkoznak a hitről, ép úgy összetartanak a cselekedet-

¹ A nov. 21-iki rendkívüli főtanács alkalmával.

tekben, egyházuk javának és előmenetelének munkálásában s ehhez képest ezuttal is meg fogjuk találni azt az utat és módot, mely az előttünk álló nehéz és sok tekintetben kényes kérdés szerencsés megoldására vezet; a mit most annyival inkább óhajtok, mert tekintettel a jövő évben Dávid Ferencz első püspökünk születése 400-dik évfordulója alkalmából előttünk álló ünnepélyre, szeretném, hogy az az ünnepély ne meghasonlásban találjon, hanem mint a hogy az urvaszorához szokás járulni, ez ünnepélyben is mindnyájan egymással kibékülve, egymással ölelkezve vehessünk részt.

Adja a kegyelmes jó Isten, hogy úgy legyen. Én e reményben üdvözlöm rendkívüli főtanácsunknak egybegyült tagjait. S még csak annyit kívánok ezekhez hozzátenni és becses figyelmükbe ajánlani, hogy szerintem nem érheti oly anyagi kár, a melyet szívesebben el ne szenvedjek, mint a legkisebb erkölcsi veszteséget, melyet hozandó határozataink esetleg maguk után vonhatnának.

Ezzel jelen rendkívüli főtanácsi gyűlésünket ezennel megnyitottuak nyilvánítom.

Unitáriusok a legújabb „Magyar Irodalom Történet“-ben.

Minden irodalommal foglalkozó örömmel vette a hirt, hogy végre akadt egy olyan magyar irodalomtörténet, melyet a M. Tud. Akadémia jutalomra érdemesnek talált. Az Irodalomtörténeti Közlemények 1909. szept. számában megjelent külön birálat (Császár E.-től) szerint dr. *Pintér* Jenő 2 kötetes munkája¹ hivatva van a magyar litteratura „Grundriss“-sza lenni. Érthető kíváncsisággal igyekeztem megszerezni e munkát. Ha arra a kérdésre kell megfelelnem: *Pintér* könyve megéri-e az árát, hát nyugodt lélekkel mondom hogy *meg*. Ezzel azonban világért sem azt mondtam, hogy birjuk immár az eddigi kutatások alapján készült teljes magyar irodalomtörténetet. Az, a mit e két kötet nyújt, szorgalmas igyekezet becsületos eredménye. Részrehajlás, felekezetieskedés, leki csínylés sehol nincs benne. De hát mindez mentheti-e a tévedéseket, főleg a hiányokat? Különösen nekünk, unitáriusoknak, nincs okunk

¹ A magyar irodalom története a legrégebb időktől Bessenyei György fellépéséig. A M. T. Akadémia által a Semsey-pályadíjjal jutalmazott mű. Irta dr. *Pintér* Jenő. Első kötet: a legrégebb időktől a mohácsi csatáig (I—XIX., 1—358 l.); második kötet: a mohácsi csatától Bessenyei György fellépéséig (1—510 l.) Budapest, 1909. Rényi Károly kiadása. A két kötet ára 30 korona.